

DOI: 10.18372/2415-8151.17.14342

УДК 728.012.8

Абизов Вадим Адільевич¹,
док. архіт., проф.,
Кисіль Світлана Сергіївна²,
канд. арх.,
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
E-mail: kysil.ss@knuud.com.ua

ОСНОВНІ ЧИННИКИ І УМОВИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕР'ЄРІВ ЦИВІЛЬНИХ БУДІВЕЛЬ

Анотація: у статті висвітлено основні чинники, що визначають особливості формування та впливають на функціонально-планувальні, художньо-естетичні рішення сучасних інтер'єрів цивільних будівель. За базові – зовнішні чинники впливу, що відповідають об'єктивним умовам, тобто умовам, отриманим як завдання на дизайн-проекування внутрішнього середовища цивільних будівель (далі – ВСЦБ) у роботі визначено: соціально-економічні, природно-кліматичні, містобудівні, екологічні та матеріально-технічні. Група внутрішніх чинників впливу, так званих елементів вирішення формування ВСЦБ, відноситься до етапу дизайн-проекування і поділена на підгрупи: типологічні, ергономічні, психоемоційні, культурологічні і технологічні. Група зовнішніх і внутрішніх чинників та умови їх змін відрізняються різноманітною динамікою розвитку в часі, а також різним впливом на дизайн-рішення інтер'єрного простору цивільних будівель.

Ключові слова: сучасний дизайн інтер'єру, цивільні будівлі, чинники впливу, тенденції змін, особливості формування.

Постановка проблеми. Дизайн-проекування ВСЦБ комплексний творчий процес, що враховує багато ключових чинників, які впливають на комфорт експлуатації. Вивчення теоретичного і практичного досвіду дозволили виявити основні

¹ © Абизов В. А.

² © Кисіль С. С.

групи чинників. Для систематизації і порівняння, доцільно ввести систему взаємодії чинників, що відбиваються на проектування сучасного ВСЦБ. Розглянемо кожну групу даних чинників з метою визначення тенденцій і принципів їх організації з погляду динаміки та перспектив змін [1, 2].

Визначені чинники можна підрозділити на дві групи: зовнішні чинники, які впливають на формування ВЦСБ та внутрішні чинники, що безпосередньо його формують. З метою створення цілісної картини розглянемо кожну групу окремо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Підґрунтям формування методологічної бази дослідження стали фундаментальні наукові праці зі загальнотеоретичних та типологічних питань архітектури і дизайну вітчизняних науковців: В. Абизова, О. Василенка, О. Боднар, А. Даниленка, В. Куцевича, В. Мироненка, С. Сьомки та ін.

Проблеми дизайну і особливості організації внутрішнього простору цивільних будівель розглянуті в роботах дослідників: О. Олійник, В. Чернявського, А. Гельфонд, І. Рожина, В. Адамовича, Е. Новикова, Д. Беннета та ін. [1, 2, 3-6].

Мета. Визначення основних чинників і умов, що обумовлюють особливості формування сучасних інтер'єрних просторів цивільних будівель; виявлення відповідності даних чинників мінливим вимогам сучасності.

Основна частина. До зовнішніх чинників, що відповідають завданням отриманим на проектування ВСЦБ відносяться: соціально-економічні, природно-кліматичні, містобудівні, екологічні і матеріально-технічні. Розглянемо детально кожен з них (рис. 1).

Соціально-економічні чинники передбачають виокремлення людських потреб і цінностей як першочергових у системі проектування. До них належать: економічні умови розвитку; організація інфраструктури соціально-культурного призначення і формування її мережі; соціально-демографічна структура населення.

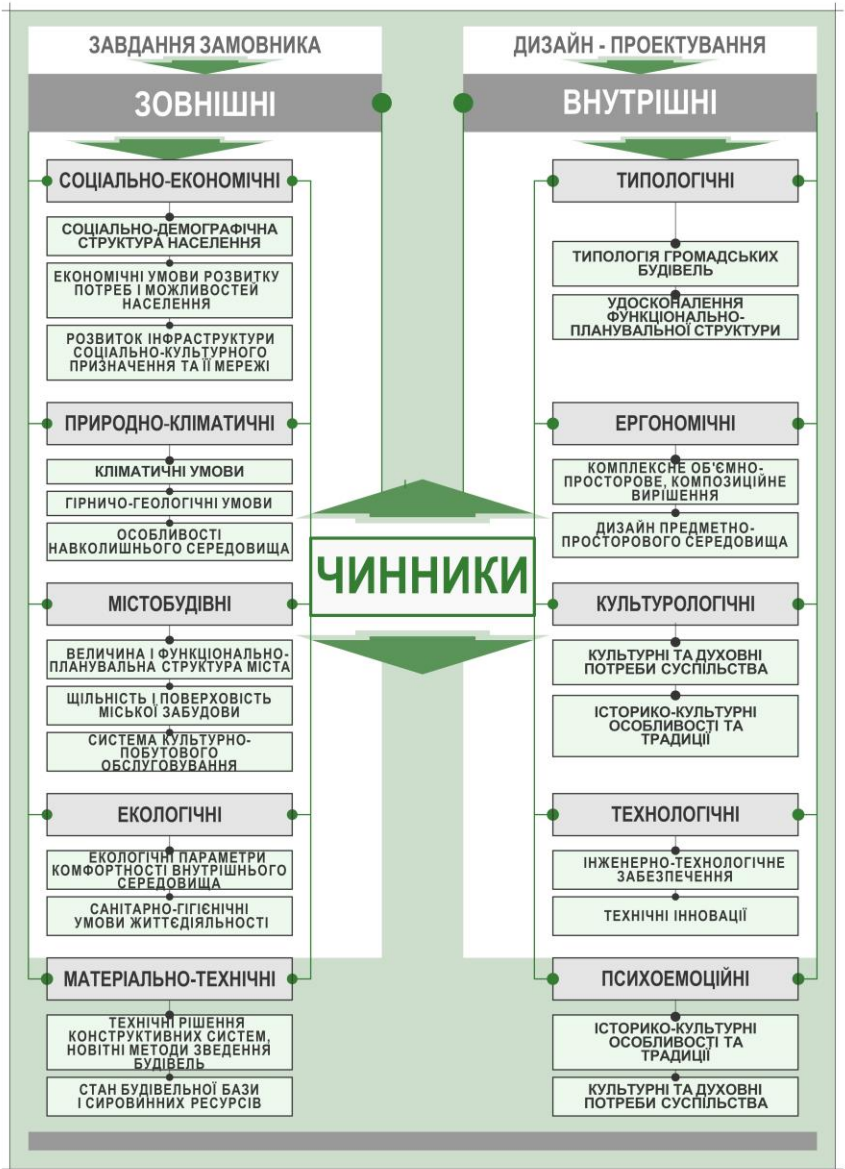

Рис. 1. Основні чинники, що обумовлюють комплексне формування внутрішнього середовища цивільних будівель

При формуванні ВСЦБ соціально-економічний чинник проявляється, наприклад, у функціональному призначенні приміщення: спортивний комплекс і громадська бібліотека потребують різних художньо-образних рішень. Це відноситься і до приміщень, орієнтованих на різні соціальні верстви населення. Наприклад, палац молоді і будинок ветеранів.

Зі зміною соціально-демографічної структури населення зазнає перетворення структура послуг і відповідно видозмінюються існуючі типи та виникають будівлі з новим функціональним плануванням внутрішнього простору.

Природно-кліматичні чинники визначають зону розміщення об'єкту і включають кліматичні, гірничо-геологічні умови та взаємозв'язок з навколишнім природним середовищем. Їх вплив суттєво позначається у необхідності відповідної архітектурно-просторової організації цивільних будівель і базується на: орієнтації будівлі за сторонами світу, інсоляції, аерації, дії температурного та шумового режимів, вологість повітря, вентиляції, інженерних систем життєзабезпечення, що безпосередньо діють на формування об'ємно-просторої побудови інтер'єрів, відповідній організації конструктивних рішень простору та його функціональному плануванню [7].

Отже, природно-кліматичні чинники мають вплив як на планувальну, так і конструктивну, технологічну структури ВСЦБ. Специфічною рисою зазначеного чинника є його незмінність у часі. Це пов'язано з тим, що за останнє століття клімат в Україні хоч і став трохи іншим, принципового впливу на зміну специфіки формування ВСЦБ це не має.

Містобудівні чинники впливають на формування середовищних систем та об'єктів, у тому числі і на – ВСЦБ. До цих чинників належать: величина і функціонально-планувальна структура міста; щільність і поверховість забудови; розвиток транспортної та інженерної інфраструктур; культурно-побутове обслуговування. Наведені чинники характеризуються різною мірою змін, динаміка яких визначається безупинним розвитком архітектурного середовища.

Таким чином, можна говорити про те, що місце розташування цивільної будівлі у міському середовищі має

значний вплив на формування об'ємно-просторової композиції інтер'єрного простору у ній.

Екологічні чинники є тісно пов'язаними з природно-кліматичними, однак мають свою специфіку. До них належать: санітарно-гігієнічні параметри і мікрокліматичні умови середовища життєдіяльності людини. Санітарно-гігієнічними вимогами до фізичних якостей ВСЦБ в якому перебуває людина є: необхідна температура і вологість повітря; забезпечення звукового і зорового комфорту, інсоляції [8].

Підхід екологічності полягає у використанні екологічних засад у процесі проектування: природних матеріалів, енергоощадних систем, продуктів вторинного використання і забезпечення екологічної безпеки перебування людини у ВСЦБ.

Для того, щоб враховувати екологічні чинники, необхідно закладати в проектні рішення ВСЦБ: екологічно чисті і зносостійкі оздоблювальні матеріали (натуральний камінь, керамічну плитку, шпон, фарби на водній основі та мінеральні штукатурки), враховувати особливості природного середовища. Таким чином, проектувальники зобов'язані вживати всіх можливих заходів щодо забезпечення збереження природного середовища, що склалося [9].

До матеріально-технічних чинників належить: рівень розвитку конструктивних систем, їх технічних рішень і новітніх методів спорудження будівель, а також, стан будівельної та сировинної баз. Дані чинники виявляють можливості місцевої будівельної бази щодо умов, якості зведення будівель. Це виражається у варіативності та різноманітності інтер'єрних просторів у них [2, С. 53-55].

Група внутрішніх чинників впливу на формування ВЦСБ, відноситься до етапу дизайн-проекування і поділена на підгрупи: типологічні, ергономічні, психоемоційні, культурологічні і технологічні.

До типологічних чинників належать чинники, що впливають на:

– типологію, яка враховує специфіку вибору типу будівлі і встановлює її принципове функціонально-технологічне

вирішення – склад, параметри приміщень та формування їх функціонально-планувальної організації;

– конструкцію, що визначає принципове архітектурно-конструктивне вирішення [2, С. 51-52].

Ергономічні чинники впливають на комплексне об'ємно-просторове, композиційне вирішення ВСЦБ і визначають дизайн предметно-просторового середовища у ньому. Антропометрична відповідність ВСЦБ встановлюється правильно обраними функціонально-просторовими і конструктивними параметрами згідно з анатомічними особливостями тіла людини. Безумовно, що дизайн інтер'єрів таких цивільних будівель, як: дитячі, дошкільні установи, театри, парки, атракціони тощо, потребує специфічних рішень. Паралельно особливої уваги вимагає і створення належних умов життєзабезпечення для маломобільних груп населення – людей похилого віку, вагітних жінок, матерів з малолітніми дітьми і людей з інвалідністю.

Урахування групи психоемоційних чинників при дизайн-проектуванні ВСЦБ, до яких належить: колірний клімат, освітлення, озеленення, твори мистецтва, що характеризують зміни самопочуття, фізичного і психічного стану людини. Психофізіологічні особливості процесу сприйняття середовища перетворюються у правила поведінки людини в цьому середовищі. Тут дизайн виступає потужним інструментом віддзеркалення і формування думок відвідувачів-споживачів, допомагає сконцентрувати їхню увагу в потрібному напрямку, збільшуючи тим самим шанси, наприклад, на покупку товарів, які могли б залишитися без уваги [10].

До культурологічних чинників належать: культурні і духовні потреби суспільства; його історико-культурні особливості та традиції; естетичні характеристики внутрішнього середовища. Ці чинники і умови багато в чому визначають створення різноманітних художньо-образних інтер'єрних рішень та елементів дизайну зокрема. Поряд з поліваріантністю дизайнерських рішень важливим є забезпечення цілісності композиції й образної індивідуальності ВСЦБ [11].

Група технологічних чинників бере участь у створенні об'єкта як засобу, що формує внутрішнє середовище.

Ця підгрупа складається з чинників інженерно-технологічного забезпечення і технічних інновацій, що дають можливість формувати як загальну структуру ВСЦБ, так і створювати його предметне наповнення. Інтерактивні об'єкти стають повноцінними компонентами в організації предметно-просторового середовища.

Висновки. Створення оптимального рішення ВСЦБ стає можливим при врахуванні загальних зовнішніх чинників, що відповідають визначеним завданням на проектування – об'єктивним умовам: соціально-економічні, природно-кліматичні, містобудівні, екологічні, матеріально-технічні та внутрішніх, що є елементами вирішення поставлених завдань – типологічні, ергономічні, психоемоційні, культурологічні та технологічні.

Досить стабільні протягом тривалих хронологічних періодів є саме зовнішні чинники - природно-кліматичні і екологічні, що визначають основу-ядро ВСЦБ у частині створення сприятливих умов життєдіяльності людини і захисту її від негативних впливів зовнішнього середовища. На відміну від впливу зовнішніх чинників групи «об'єктивні умови», підгрупа внутрішніх чинників має суб'єктивне значення.

Таким чином, група зовнішніх і внутрішніх чинників та умови їх змін відрізняються різноманітною динамікою розвитку в часі, а також різним впливом на дизайн-рішення інтер'єрного простору цивільних будівель.

Перспективи подальшого дослідження. Передбачається визначення тенденцій і принципів організації внутрішнього середовища цивільних будівель на основі розглянутих груп зовнішніх і внутрішніх чинників впливу з погляду динаміки та перспектив їх змін.

Література

1. *Куцевич В. В.* Архітектурна типологія та нормативно методична база проектування цивільних будівель та споруд / В. В. Куцевич // зб. наук. праць Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель. – Київ: КиївЗНДЦЕП, 2001. – С. 12-21.

2. *Абизов В. А.* Теорія розвитку архітектурно-будівельних систем [Текст]: [монографія] / Вадим Абизов. – Київ: [б. в.], 2009. – 240 с.: рис., фотоіл. – Бібліогр.: с. 197-202. – ISBN 966-602-155-2

3. *Чернявський В. Г.* Особливості розміщення творів мистецтва при комплексному формуванні інтер'єру громадських будівель / В. Г. Чернявський // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – 2010. – Вип. 24. – С. 437-441.

4. *Боднар О. Я.* Актуальні проблеми сучасної теорії дизайну / О. Я. Боднар // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини. – 2005. – Вип. 2. – С. 22-27.

5. *Даниленко В. Я.* Дизайн: Підручник. – Харків: ХДАДМ, 2003. – 320 с.

6. *Олійник О. П.* Основи дизайну інтер'єру: навч. посіб. / О. П. Олійник, Л. Р. Гнатюк, В. Г. Чернявський. – Київ: НАУ, 2011 – 228 с.

7. *Рождественская Е. С.* Принципы включения архитектурного объекта в среду (на примере контактных зон городов): автореф. дис. ...канд. арх./ Е. С. Рождественская. – Москва, 2007. – 22 с.

8. *Смоляр И. М.* Экологические основы архитектурного проектирования / И. М. Смоляр, Е. М. Микулина, Н. Г. Благовидова. □ Москва: Академия, 2010. – 157с.

9. *Воскресенский И. Н.* Гармония и экология: пути интеграции / И. Н. Воскресенский. – Ландшафтная архитектура. Дизайн. – 2004. – №3. – С. 66 – 74.

10. *Красновський В. М.* Гуманізація шкільної освіти: психологічний вимір / АПН України, Інститут психології ім. Г. С. Костюка. – Київ: Наукова думка, 2007. – 143 с.

11. *Левчук Л. Т.* Основи естетики: навч. посіб / Л. Т. Левчук, О. І. Оніщенко. – Київ, 2000. – 271 с. – (Вища школа).

References

1. *Kutsevych V. V.* Arkhitekturna typolohiia ta normatyvno metodychna baza proektuvannia tsyvilnykh budivel ta sporud / V. V. Kutsevych // zb. nauk. prats Perspektivni napriamky proektuvannia zhytlovykh ta hromadskykh budivel. – Kyiv: KyivZNDIEP, 2001. – S. 12-21.

2. *Abyzov V. A.* Teoriia rozvytku arkhitekturno-budivelnykh system [Tekst]: [monohrafiia] / Vadym Abyzov. – Kyiv: [b. v.], 2009. – 240 s.: rys., fotoil. – Bibliogr.: s. 197-202. – ISBN 966-602-155-2

3. *Cherniavskiy V. H.* Osoblyvosti rozmishchennia tvoriv mystetstva pry kompleksnomu formuvanni interieru hromadskykh budivel / V. H. Cherniavskiy // Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia. - 2010. - Vyp. 24. - S. 437-441.
4. *Bodnar O. Ya.* Aktualni problemy suchasnoi teorii dyzainu / O. Ya. Bodnar // Suchasni problemy doslidzhennia, restavratsii ta zberezhenia kulturnoi spadshchyny. - 2005. - Vyp. 2. - S. 22-27.
5. *Danylenko V. Ya.* Dyzaïn: Pidruchnyk. - Kharkiv: KhDADM, 2003. - 320 s.
6. *Oliinyk O. P.* Osnovy dyzainu interieru: navch. posib. / O. P. Oliinyk, L. R. Hnatiuk, V. H. Cherniavskiy. - Kyiv: NAU, 2011 - 228 s.
7. *Rozhdestvenskaia E. S.* Pryntsyipy vklucheniya arkhitekturnoho ob'ekta v sredu (na prymere kontaktnykh zon horodov): avtoref. dys. ...kand. arkh./ E. S. Rozhdestvenskaia. - Moskva, 2007. - 22 s.
8. *Smoliar Y. M.* Ekolohycheskye osnovy arkhitekturnoho proektyrovannia / Y. M. Smoliar, E. M. Mykulyna, N. H. Blahovydova. Moskva: Akademyia, 2010. - 157s.
9. *Voskresenskiy Y. N.* Harmonyia y ekolohyia: puty yntehratsyy / Y. N. Voskresenskiy. - Landshaftnaia arkhitektura. Dyzaïn. - 2004. - No3. - S. 66 - 74.
10. *Krasnovskiy V. M.* Humanizatsiia shkilnoi osvity: psykholohichni vymir / APN Ukrainy, Instytut psykholohii im. H. S. Kostiuka. - Kyiv: Naukova dumka, 2007. - 143 s.
11. *Levchuk L. T.* Osnovy estetyky: navch. posib / L. T. Levchuk, O. I. Onishchenko. - Kyiv, 2000. - 271 s. - (Vyshcha shkola).

Аннотация:

Абызов В. А., Кисиль С. С. Основные факторы и условия, определяющие особенности формирования современных интерьеров гражданских зданий. В статье освещены основные факторы, определяющие особенности формирования и влияющие на функционально-планировочные, художественно-эстетические решения современных интерьеров гражданских зданий. За базовые внешние факторы влияния, что соответствуют объективным условиям, то бишь условиям полученным как задание на дизайн-проектирования внутренней среды гражданских зданий (далее – ВСГЗ) в работе определены: социально-экономические, природно-климатические, градостроительные, экологические и материально-технические. Группа факторов влияния, так называемых элементов

решения формирования ВСГЗ, относится к этапу дизайн-проектирования и разделена на подгруппы: типологические, эргономические, психоэмоциональные, культурологические и технологические.

Ключевые слова: современный дизайн интерьера, гражданские здания, факторы влияния, тенденции изменений, особенности формирования.

Abstract:

Abyzov V. A., Kysil S. S. The main factors and conditions that determine the features of the formation modern interiors of civil buildings. The article covers the main factors that determine peculiarities of the formation and influence the planning, artistic and aesthetic decisions modern interiors of civil buildings. External factors meet the requirements of the designing interiors task for civilian buildings. These include socio-economic, natural and climatic, urban, environmental and logistical factors. The group of internal factors of influence, the so-called elements of deciding the design of interiors of civil buildings, belongs to the design stage and is divide into subgroups: typological, ergonomic, psycho-emotional, cultural and technological.

Socio-economic factors imply the identification of human needs and values as paramount in the design system. These include: economic conditions of development; organization of infrastructure of socio-cultural purpose and formation of its network; socio-demographic structure of the population is a contingent of visitors, taking into account socio-demographic, cultural, national characteristics, age and gender status, world outlook and consumer mentality.

Natural and climatic factors influence on the planning, structural and technological structures of the civilian buildings interior environment.

Town-planning factors include the size and functional planning structure of the city; density and number of stories; development of transport and engineering infrastructures; cultural services

Environmental factors include sanitary and hygienic parameters and microclimatic conditions of the human environment. The sanitary and hygienic requirements for the physical qualities of the interiors of civilian buildings in which a person resides is the required temperature and humidity; providing sound and visual comfort, insolation.

Material and technical factors include the level of development of structural systems, their technical solutions and the latest methods of

construction of buildings, as well as the state of construction and raw materials bases.

Typological factors include factors that affect the typology, which takes into account the specifics of the choice of type of building and establishes its basic functional and technological solution, such as composition, parameters of the premises and formation of their functional and planning organization.

Ergonomic factors influence the complex spatial and compositional interior design and determine the design of the spatial environment in it.

The group of psycho-emotional factors include color climate, lighting, landscaping, works of art that characterize changes in health, physical and mental state of a person.

Cultural factors determine the creation of a variety of artistic interior design and design elements in particular.

The subgroup of technological factors consists of engineering and technological support and technical innovations, which make it possible to form both a general structure of interiors and to create its substantive content.

Keywords: modern interior design, civilian buildings, factors of influence, trends of change, features of formation, planning, ergonomics, aesthetics, artistic image.

Стаття надійшла в редакцію 25.10.2019 р.

Стаття прийнята до друку 15.11.2019 р.